

DEEL 1: WAT

**Wat is ouderbetrokkenheid
in het voortgezet onderwijs?**

Ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs

Als we over ouderbetrokkenheid spreken, moet het helder zijn wat we er precies onder verstaan. We verkennen in dit hoofdstuk eerst wat ouderbetrokkenheid *niet* is om vervolgens te definiëren wat ouderbetrokkenheid *wel* inhoudt.

1.1 Wat is ouderbetrokkenheid niet?

Ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs: wat is dat eigenlijk? In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen ouderparticipatie, ouderverantwoordelijkheid en ouderbetrokkenheid.¹ Dit zijn drie verschillende begrippen.

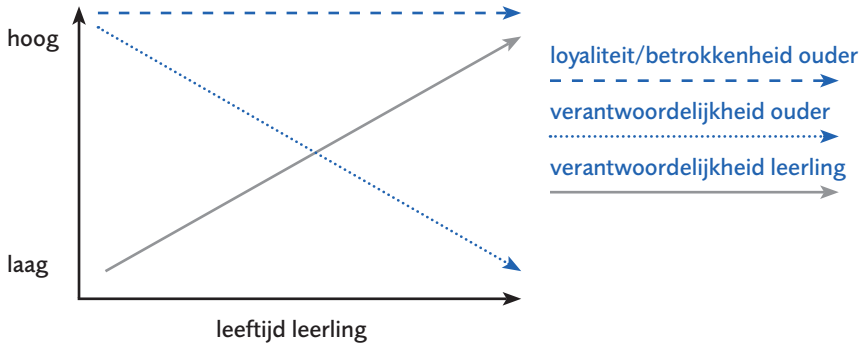
Onder *ouderparticipatie* wordt verstaan dat ouders meehelpen op school. Te denken valt aan het meerijden (leerlingen halen en/of brengen) voor een excursie, maar ook zitting hebben in de medezeggenschapsraad. Het eerste wordt wel *informele ouderparticipatie* genoemd, het tweede *formele ouderparticipatie*. Eigenlijk is het vrijwilligerswerk op school, in wat voor vorm dan ook. De *informele ouderparticipatie* komt in het voortgezet onderwijs nauwelijks voor.

Soms worden ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid op één hoop gegooid: als ouders meehelpen op school, zijn ze betrokken. Dat is echter niet altijd het geval. Bij ouderbetrokkenheid gaat het namelijk om betrokkenheid *bij de ontwikkeling van de leerling* (zie paragraaf 1.2), en niet zozeer om betrokkenheid bij het praktische reilen en zeilen op school.

Onder *ouderverantwoordelijkheid* wordt de verantwoordelijkheid van ouders voor hun kind verstaan. Ook dit is iets anders dan ouderbetrokkenheid. De verantwoordelijkheid neemt af naarmate de leerling zelfstandiger wordt.² Dit is te zien in figuur 1.

¹ De Vries, 2019a.

² Stroetinga, in Oostdam & De Vries, 2014.

Figuur 1: Het verschil tussen ouderbetrokkenheid en ouderverantwoordelijkheid volgens Stroetinga.³

Die afnemende verantwoordelijkheid geldt dus ook voor het voortgezet onderwijs. Ten onrechte wordt daarom soms beweerd dat ouderbetrokkenheid geen thema zou zijn in het voortgezet onderwijs. Uit de figuur blijkt echter dat de ouderbetrokkenheid onverminderd hoog is. Het is daarom meer dan de moeite waard om ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs te verkennen: wat is het, hoe wordt de leerling er beter van, is er verschil in ouderbetrokkenheid in de diverse schooltypen en bij verschillende leeftijden, en hoe ga je als mentor met ouderbetrokkenheid om?

Bij ouderbetrokkenheid gaat het om betrokkenheid bij de ontwikkeling van de leerling.

Ik begin met de basis: wat is ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs precies?

1.2 Ouderbetrokkenheid neXt

Ouderbetrokkenheid neXt is een ouderbetrokkenheid-concept gericht op het voortgezet onderwijs. *NeXt* wil zeggen dat het om de volgende stap in ouderbetrokkenheid gaat: na ouderbetrokkenheid in het basis-onderwijs gaat het om ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs, wat een specifieke aanpak vereist, een maatje 'groter': X.

In het concept *Ouderbetrokkenheid neXt* wordt onder ouderbetrokkenheid verstaan: School en ouders werken effectief en efficiënt samen om

³ In Oostdam & De Vries, 2014.

de leerling steeds meer verantwoordelijkheid over zijn eigen ontwikkeling te geven (het eigenaarschap van de leerling). Deze ontwikkeling is gericht op het vergroten van kennis en sociale vaardigheden om hem tot een zelfverantwoordelijke burger te vormen.

Ouderbetrokkenheid gaat eigenlijk niet over de ouders, maar altijd over de leerling: zijn ontwikkeling en toenemende eigen verantwoordelijkheid (eigenaarschap) staan centraal in de samenwerking tussen school en ouders. Ouderbetrokkenheid heeft dus altijd een doel: de optimale ontwikkeling van de leerling. En om dat doel te bereiken is het nodig efficiënt samen te werken, zodat het beoogde resultaat maximaal wordt behaald.

Definitie Ouderbetrokkenheid neXt

School en ouders werken effectief en efficiënt samen om de leerling steeds meer verantwoordelijkheid over zijn eigen ontwikkeling te geven (het eigenaarschap van de leerling). Deze ontwikkeling is gericht op het vergroten van kennis en sociale vaardigheden om hem tot een zelfverantwoordelijke burger te vormen.

In hoofdstuk 4 maak ik het concept *Ouderbetrokkenheid neXt* concreet, maar daarvoor verkennen we eerst een aantal theoretische concepten van ouderbetrokkenheid in het algemeen.